

MUZEÁLIS ÜGYEK.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM KALAUZA. Március hó folyamán jelent meg az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében vezető „Kalauz“ IV. kiadása s ezzel ismét egy kapocszal erősödött a múzeum és a közönség közti viszonylat. A réginek gondos leírása meg van toldva alaprajzzal, részletező tartalomjegyzékkel, technológiai összefoglalással és helyjel-közzel magyarázatokkal. A 74 oldalas kalauz ára 20 fillér.

CÍMERKÉPEK. Az Iparművészeti Múzeum igazgatósága igen becses művelődéstörténeti emlékek rendszeres gyűjtését kezdte meg. Megbízást adott a viselet, szerszámok, ornamentika, szóval az iparművészeti érdekű magyar címerek másolására. Az első sorozat a nehezen hozzáférhető vármegyei levéltárak címeres leveleiből állíttatik össze. Tervbe van véve az is, amennyiben elegendő anyag kerül össze, kiegészítve esetleg más intézetek féltve őrzött anyagával, hogy egy kiállítás keretében minden érdeklődő számára bemutatattatik. Egyelőre az eddigi gyűjtés eredménye az Iparművészeti Múzeum és iskola könyvtárában van elhelyezve.

MÚZEUMI TÁRGYAK KIÁLLÍTÁSOKON. Az Iparművészeti Múzeum a márciusban megnyílt temesvári háziipari- és műkedvelő kiállításra mintegy 70 darab példaszerű régi magyar hímzést és csipkét engedett át. Ugyanilyen természetű anyag átengedését kérte a múzeumtól gróf Batthyány Lajosné, aki jelenleg népiipari tárgyakat gyűjt össze az irországi alkirály neje által Angliában rendezendő kiállításra. A múzeum természetesen készségesen tett eleget a kívánságnak, kiválasztván egy szép kollekción hímzéseiből és csipkéiből.

AZ ORSZÁGOS KÉPTÁR LETÉTJEI. Az Országos Képtár az Iparművészeti Múzeum új berendezésekor sok olyan műtárgyat adott letétbe, mely némileg iparművészeti jelleggel is bír: freskókat, építészeti részeket, dekoratív plasztikát stb. Ez év márciusában a képtár, mely időközben az új Szépművészeti Múzeumban szintén újból rendezkedett be, visszavonta a letétet s ezzel sok — különösen az olasz reneszánszra vonatkozó — értékes tárgyat kivont az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. A múzeum ideiglenesen az elvitt freskók helyébe reneszánsz szöveteket, a szoborműveikre pedig Donnernek tulajdonított fafaragású mellképeket állított, mely utóbbiak eredetileg a pozsonyi dóm sekrestyéjében voltak elhelyezve s Lanfranconi Enea hagyatékából kerültek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe.

A GALVANÓK NÉPSZERŰSÍTÉSE. Csupán 70 éve ismeretes az az eljárás, hogy plasztikus munkáknak galván árammal tökéletes hű fém másolatát lehet venni. Ezt műtárgyak másolására az angol Elkington használta fel, sokszorosítván a South-Kensington Múzeum jelesebb ötvös-tárgyait. 1884-ben a budapesti Iparművészeti Múzeum is rendezett be galvanoplasztikai műhelyt, amely

különösen magyarországi vonatkozású emlékek sokszorosítását tűzte ki célul. A bő illusztrációkkal megjelent magyar és francia nyelvű katalógus közvetítésével Europa csaknem minden múzeuma felkereste megrendeléseivel a múzeumot s magános műbarátok is szívesen vásároltak a hű másolatokból. Azóta a katalógusok kifogytak, a másolatok sorozata pedig bővült. Úgy hogy a múzeum elhatározta, hogy újonnan átdolgozott jegyzéket bocsát közre, amelyben fénynyomatú lapokon adja az intézetében készülő galvanoplasztikai munkák képét a reá vonatkozó tudományos adatokkal együtt. Sőt hogy a hazai vonatkozású műkincsek iránti érdeklődésnek még jobban szolgálatába álljon, a megszerzési módokat könnyíteni fog, lényegesen leszállítván az árakat. Így magánosok, iskolák és intézetek nagyobb anyagi megerőltetés nélkül juthatnak kitűnő másolatok birtokába. A galvanoplasztikai másolatok új katalógusa jövő hó folyamán kerül ki a sajtó alul, melyben már az új árszabás is meg lesz állapítva.

SZEMÉLYI VÁLTOZÁS AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA KÖNYVTÁRÁBAN. Az Iparművészeti Múzeumban újabb munkakör-beosztást folytán a könyvtár vezetését Szőnyi László eddigi könyvtári segédőr vette át, míg dr. Czákó Elemér, a volt könyvtáros, mint múzeumi őr, a múzeumi tárgyak leltározása és katalogizálása körül kapott foglalkozást.

KÜLFÖLD.

A külföld művészeti eseményei közül a következőket jegyezzük föl olvasóink számára. Első legyen a csodaszámú menő, a világnak eddigéig legdrágább díszműnek fölemléstése. A dolog persze Amerikában történik, ahol az amerikai magánképtárak festményeinek kiadását rendezi ily módon John La Farge és A. F. Jacacci. Egy-egy kötet 1000 dollárba, vagyis 5000 koronába fog kerülni. A kiadás egészben 120 példányra rúg, mert ennyi az aláíró. Hogy a munka sokszorosítás, papíros, kötés, tipografia tekintetében a legkiválóbb lesz, az szinte természetes. Közlebbi leírását a The Nationban találja az érdeklődő. — Az Amerikába vándorló műtárgyak száma folytonosan nagyobbodik. Legújabbban Rembrandtnak kiválóbb képei közül egy értékes önarcképe és Saskiának — a feleségének — vonzó arcképe került tengerentúrra; az első Angliából, a második Párison át Németországból 300.000 koronáért. — Ezzel kapcsolatban a művásárlásról akad följegyezni való. Megleppő jelenség volt az idén a sok művásár, az árverések sokasága. A műgyűjtők vásárló kedve emelkedett; amennyiben legalább az ismert aukció-helyeknek közvetítésével a forgalom élénkült. Így van az a párisi, a londoni, a berlini, bécsi, általában az egész európai, valamint az amerikai piacon. A párisi Hôtel Drouotban J. B. Carpeauxnak és M. P. Chavannenak hagyatékai közül utóbbinak művei szokatlan magas áron kelttek el; már nem annyira porcellánjai és a bronzok; de már megint a fayenceok és régi falkárpitok árai magasak voltak. Görög érmek és pénzek pompás gyűjteményének Bécsben

végbement (decemberi) árverése 85.000 koronát eredményezett; ahol egy-egy tiz-drachma drbért (kyom, syrakusai vésnöktől valóért) 6000 koronánál is többet adtak! És a régi művészetet csak úgy keresik, mint az újat: festményt, rajzot, sokszorosított képet, műipari tárgyat és szoborművet. Nemrég Londonban egy kínai vázáért 4410, egy XIV. Lajos korabeli óráért 4000, egy faragott faládáért (Tudor) 3450, egy drezdai porcellánszobrocskáért 1850, egy Höchstből való csoportért 2015 koronát fizettek stb. — New-Yorkban a Mendelssohn-hallban legutóbb J. Breton képéért (mákgyűjtés) 19.200 koronát adtak. Londonban, régi könyvek eladásáról főlemlítésre érdemes, hogy egy Shakespeare, régi, de nem egész kiadásáért 870 és 1360 koronát, egy Dickensért (1844-ből) 700 koronát, és ugyanott egy Sheraton-féle mahagoni könyvszekrényért 5400 koronát adtak. — Ezeket a viszonyokat teszi szóvá B. L. Dighton egyik angol újságban, s ez alkalommal érdekes részleteket mond el. Színtén úgy véli, hogy jelenleg a műtárgyak iránt nagy a kereslet. Bútorokért, képekért a korábbi áraknak 4–5-szörösét fizetik; s például egy kiváló esetet említ: egy Chippendale íróasztal, amely azelőtt 4–500 korona volt, ma 19.200 koronáért kelt el, de vevője mindjárt 48.000 koronáért adott túl rajta! Eredetileg 700–800 korona értékű mezzotinto-lapokért ma ezeket fizetnek. Ez a nagy kereslet Angliában is újabb keletű, s alighanem az angol művészi ipar tekintélyével függ össze. Anglia azelőtt főleg idegen régiségeket importált, ma ellenben új dolgokat exportál. Hogy ily viszonyok között az utánzásnak és a nagy stílusban úzó hamisításnak tág tere nyíl, az kétségtelen. Régi bútorokat a csalódásig híven utánoznak, hogy az eredetektől meg sem lehet különböztetni; a régi angol porcellán oly ritka lett, hogy a keresletet úgyszólván csakis a hamisítványok elégítik ki. A hamisítványoknak egész tárházai vannak nagyobb városokban; de söt kastélyokban, falukban, parasztházakban is eredeti régiek helyett az utazónak hamisítványoktól kell óvakodnia. Nem neveléses-e, hogy angol neves festőknek, például Morlandnak másolatait évenként százával szállítják Angliába Hollandiából? — A francia Rouen a régi órák hamisításán kívül, főleg empire-korabeli bútorok hamisításával foglalkozik, s belőlük annyit szállít, hogy velők 50 napoleoni palota bútorzata telne. — Az állandóan napirenden lévő művészi hagyatékok árverezése jelenleg és a legközelebbi jövőben is élénken foglalkoztatja a műgyűjtő köröket: legközelebb Bécsben, Berlinben, Amsterdamban, Bonnban, Kölnben, Münchenben, Aachenben tartanak árveréseket. — Külföldön, Párisban, Londonban különben a régiség és műkereskedés más alakot kezd ölteni. A nagy kereskedők nem nyílt üzletet tartanak, hanem teljesen berendezett házzal bírnak, ahol a vevőket fogadják. Vannak házak, ahol százazrek és milliók vannak összehalmozva. — A forgalom élénkítését a tolvajlások szaporodása is megvilágíthatja. A Toscanában előfordult tolvajlások statisztikáját közli a Tribuna, s összesen 85 lopásról számol be. Többnyire Della Robbiák vesztek el. — A scherrebecki szövőiskola, amely néhány év előtt feloszlott, most annyiban megint folytatja működését, amennyiben az ottani vezetőnő a maga iskolájában hasonló működést fejt ki. — Külföldi rovatunkat mindig a holtak emlékével zárjuk be. Párisban, a díszítő festményei révén ismeretessé lett Philippe Chaperon 84 éves korában meghalt. Művei közül több a nagy operában és színházakban láthatók. — Ugyancsak Párisban halt meg a nálunk is legalább névleg ismert Rudolf Julian, aki festőiskolája által tett szert jó hírnévre. — Kiváló művészt vesztett el a tájképfestészet Theodor Verstraetenben, aki 57 éves korában halt meg Antwerpenben. — Hasonló nagy vesztesége van a tudománynak Otto Benndorf halála által, aki mint a klasszikai régészet tudós művelője hazájának (Ausztriának) határain túl is elismert egyéniség volt.

SZAKIRODALOM.

BIEDERMEIER-MOTIVE. Entworfen von H. Com-ploj. 12 színesnyomású tábla. Bécs, kis fol. Ára 10 Márka.

Biedermeier-motívumok gyűjteménye ez, amely a gyakorlatot szolgáltni volna hivatva. Ezt a feladatot azonban csak részben lesz képes teljesíteni. Egyrészt azért, mert, bár szellemben a részletek, motívumok az igazi Biedermeier-stílust megközelítik ugyan, mégis invenció dolgában sem nem jelentékenyek, sem nem elég művésziességek. Igen nehéz dolog a régi stílusnak az újabb szükségletek szemmel tartásával való felelevenítése és úgy mint jelen esetben új motívumoknak — hozzáteszem — használatra szánt részleteknek kidolgozása és tervezése. Díszítő „jellege“ lehet a motívumnak, de használhatóságát ez még nem biztosítja, s ez az, ami a kiadványnál különösen szembeötlő. A művésznek, aki maga tervez és alkot, ilyen gyűjtemény nem kell; hasznát csakis a gyakorlati iparos venné — ha benne megfelelő, kész dolgot találna; de csakis ebben az esetben; mert díszítő jellegű motívumoknak az ő maga igényeinek megfelelő átalakítására ő bizony nem vállalkozik. De van ezenkívül egy másik megjegyzésem is; ez magára a stílusra vonatkozik. A Biedermeiernek nevezett stílusnak a modern áramlatba való belevonása oly sajátos módon történt, hogy egyenesen érthetetlen. Mert ugyanis a „modern“ törekvések, amelyek kimondott határozottsággal elleneztek a régist s még inkább annak fölevenítését, angol példákön és kiválóan a saját eredményeiken fölbuzdulva fölismerék, hogy azok az újabban fölfedezett művészeti elvek, amelyek közül csakis az igazi anyag művészi felhasználását említem, egy másik stílusban, a Biedermeierben is megvannak illetőleg megvoltak, s nem késtek az elátkozott, kicsúfolt és nevelésessé tett szegény Biedermeiert újra nemesi rangra emelni, méltónak ítélve őt ezzel arra, hogy újra éljen. Csakhogy — bár senki sem lehet proféta — mégis már most is látható, hogy ez az alkalmi fölevenítés is csak időleges jelenség, s nem fog soká tartani. A benne rejlő művésztanulságokat nem a fölevenítéssel fordítjuk hasznunkra, hanem újabb művészi feladatainknál való okos fölhasználásával. Ebben pedig — hogy kiadványunkra visszatérjek — a nyújtott anyag nem lehet segítője a gyakorlatnak. — Mindezt nem éppen e kis jelentéktelen munkára való céllal említem föl, hanem az utóbbi időben minduntalan felmerülő Biedermeier-hajlamoknak láttára. Könyveink, — azaz a németek, — a bútorok, ékszerek, üvegek, szövetek, ruha, képrámák, órák és kiadványok annyira belevinnének ebbe a stílusba, hogy az új törekvések, áramlatok közepette ez a dolog már kezd egy kis komikus ízűvé lenni. — Tehát: kevesebb Biedermeiert és többet a magunkéból, a magunk jelenéből. Ezt pedig különösen hazai magyar művészi iparunk érdekében tartjuk szem előtt, hogy ne legyünk mindennek mindenkor hű utánzóit és engedékeny követői.

CSIZIK GYULA.